

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

на 1/4 годину	6 Кр.
на 1/2 године	3 »
на 1 године	2 »

Поједини бројеви 10 пог.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ЂОКА РАДУЛОВИЋ

Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанина«. Неплаћена писма не примају се. Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута урешује рачунају се јефтиније.

Нов покрет код нас.

— Јов. З. Медурић. —

Васа Стајић издао је 1. број листа: »Српска Просвета«. После »Новог Србина« — »Српска Просвета«. Прочитао сам овај први број и никакo нисам могао, нисам умео, да се сложим с тим, да ће се оваким правцем и са оваком садржином листа, дакле са оваким радом, остварити замисао: »велике једне будуће организације српских снага са народно обранбеним задатком.« Па јели то што ново? Рад на народном и друштвеном просвећивању није нова идеја, она потиче код нас још из омладинског покрета. У седамдесетим година прошлога столећа радила је омладина највише на организацији својој и у својем уставу, донешен у Бечкереку 1868. године говори, да јој је задаћа, да помоћу науке утврди народност српску. У VI. чл. држи се све то, што Стајић сада замишља, дакле ништа ново. Али у последње време, оно што Стајић замишља, дакле то је »Матица Српска« на много широј и јачој основи предузела рад »на просвећивању народа у свима слојевима његовим,« а за тај посао треба и хоће она да окупи »све просвећене људе народа нашег у Митрополији Карловачкој«, који ће »да на својим плећима понесе целокупни живот народни унапред, свесном, убрзаном еволуцијом.« (Р. Врхо-

вац.) Ето поља за рад на српској просвети и за Васу Стајића! Но он неће у друштво, па да га ојача, он се узда у себе, да ће на своји плећи моћи извући терет, који је себи натоварио. У својем подухвату хтео је он да упрегне омладину. Тражио је, да омладина узме у руке све народне послове и да она пресуђује у вођењу народних јавних послова. Он држи, да је омладина зато зрела, ја држим, да ни сама омладина не схваћа тако, а за доказ томе сведочи, слаб или никакав одзив омладине. Рекао бих чак, да ни сам Васа Стајић не држи то, него биће да је хтео да водиће омладани, не само академској, већ и оној у крчми и берберницама! И немирисили то мало на демагогију? Није ли Васа Стајић пошао трагом, рецимо, какве, политичке странке, која кортешујући за себе вапије: »На теби је омладино, узданицо, да пресудиш и да своју речеш, ко има право?« Или: »Народе, ти који си у опанку и кожуху ти треба да речеш ко има право. Глас твој, народе, глас је сина Божјег.«

Васа Стајић је нервозни песимиста. Њему ништа што постоји није ни добро ни лепо; он није ни с чим што постоји задовољан. Све треба да је друкчије и лепше, и он говори да треба радити, и обећава да ће радити, да све поправи, све у ред доведе, али он у напред, у нервози, предвиђа да ће он бити нападнут, али ће све издржати у раду започетом. И он има много

начина а и нема! Он би све да поправи, али не попраља, и за неуспех биће они криви који се нису сложили с њим, само неће бити крив он, нити ће признати да он није за овај посао ни способан ни погодан. Док покрет код Матице Српске тражи у својем раду споразум и сарадњу, свих просвећених људи народа нашег, Васа Стајић рекао би то не тражи. Он унапред зна да ће његов лист добити и они, којима је непотребан, али зато не хаје. Он више полаже на то, да га разуму у крчми и берберници, него они, које би он требао да му помогну у послу, баш због оних у крчми и берберници! Овако омаловажавајући баш оне, који су му потребни, а прецењујући себе и своју моралну снагу, држим, да ће његово предузеће претрпити један велики фијаско, јер у његовом програму нема поделе рада, он је све стрпао на гомилу, па преко реда извлачи, или управо извлачиће из те гомиле неке ставке, а како ће их обрадити? Ако обрада буде као и програм, онда ће од ње врло мало бити опште користи, за то би много боље урадио В. Стајић да ступи у коло »просвећених људи народа нашег« код Матице Српске и да им припомогне да остваре културни задатак Матице Српске, тамо би више користио него овако, јер му нико не може порећи начитаност.

ПОДЛИСТАК.

Припрема за I. певачку славу Срба певача.

Приређивачки одбор развио је опсежну делатност, да нам певачка слава уроди што лепшим успехом. Издат је и разаслат је свима срп. певачким друштвима проглас који гласи овако:

Браћо Срби певачи!

Савез Српских Певачких Друштава маја г. 1914. на Духове приређује у Сомбору I. певачку славу Срба певача.

Што смо до сада пропустили, време је да надокнадимо, време је да створимо чврсту организацију Срба певача, те да се тако удружени посветимо са већом спремом и већом снагом неговању миле нам српске песме.

И ми Срби певачи не треба више да останемо разбијена војска, него ако хоћемо да нас убрајају међу озбиљне културне раднике народа српског, треба да се збијемо у једно

братско и моћно коло и да развијемо смишљени и систематски заједнички рад око неговања српске песме.

Тој сврси хоће да служи и I. певачка слава Срба певача, на коју овим срдачно позивамо све српске певачке дружине. Редовне чланове Савеза Српских Певачких Друштава, који су већ и савезним правилима обавезани да учествују у певачкој слави, молимо да испуне ову чланску дужност своју те да дођу у пуном броју корпоративно на славу. Али срдачно позивамо и молимо и све остале срп. певачке дружине из свих српских крајева, да нам дођу на I. певачку славу Срба певача, апелујући на њихово родољубље и љубав према српској песми. Искупилимо се браћо Срби певачи на овој слави сви, из свих крајева и докажимо свету, да смо бар у песми један народ, једно срце и једна душа! Запевајмо слошки српску песму громким гласом сви ми свесни Срби певачи »од Солуна до Будима, где год српског тића има«!

I.

Молимо свако српско певачко друштво, да најкашње до I. фебруара г. 1914. (по старом календару) јави, хоће ли доћи на славу, и ако ће доћи, да нам пошаље списак својих чланова који долазе, и означи којом пругом и којим путем долази, да би се могло постарати за стан и попуст на жељезници и лађи.

II.

На слави ће се у заједничким зборовима певати: и то у мушком збору: Маринковићева »Хеј Трубачу«, у мешовитом збору пак Топаловићева »За барјак«. Свако певачко друштво нека тачно научи ове песме. Ово певање у заједничким зборовима је обавезно за свако певачко друштво. Молимо наше певачке дружине, да са својим најбољим певачима увежбају Маринковићев »Јуначки поклич«, који ће се тако у узоритом великом збору заједничким отпевати.

Партитуре ће Савез послати сваком пријављеном друштву.

ПИСМО ИЗ СТ. БЕЧЕЈА.

Из прошлости Бечеја. — Бројно и имовно стање. — Црквено-школске прилике.

Ст. Бечеј, 23. јануара.

Прво ћу да у кратком уводу изнесем историју Ст. Бечеја. До Пожаревачког мира 1718. год. постојала је «Потиска војена граница» са задатком, да брани Бачку од Турака, који су онда владали Банатом. Пожаревачким миром изгубе Турци Банат, онда угарски сабор донесе 18. зак. чланак 1741. год. о укидању «потиске и поморишке крајине». Срби су се томе противили, и кад нису могли то спречити, почеше се расељати. Марија Терезија, да би спречила расељавање, 1751. године оснује: «Потиски диштрикт» у који уђу 10 места Србима насељени, а средиште диштрикта постане Бечеј, који се дотле звао: «Шанац Бечеј» а сада доби име: «Стари Бечеј». Срби, како у диштрикту, тако и у Ст. Бечеју, су искључиво уживали привилегије, али како су се у диштрикт почели насељавати и друге народности, 1774. год. протегне Марија Терезија и на њих уживање привилегија, што је трајало до 1848. год. када буде Потиски диштрикт укинут.

Срби су, како за време диштрикта, тако и после њега, у Ст. Бечеју имовно стајали боље од својих иноверних суграђана, но су и бројно били јачи, што данас није. Данас од 21 хиљаде становника има нешто преко шест хиљада душа. Што се тиче поседа, ту много боље стојимо. Срби поседају половину земље у атару, а плаћају скоро половину порезе. Што други плаћају више, узрок је, што су све веће трговине у рукама иновераца, нарочито Чивута. Срби овде имају један од најстаријих новчаних завода, Потиску Штедионицу, Српску Читаоницу преко четрдесет година. Женску Задругу, Певачко друштво, Занатлијско певачко друштво, Српски Соко, те имају своје српске вероисповедне школе са једанајст учитељских снага. Седиште је овде окружнога проте. У последње време отварају се српске трговине, па уз леп број ваљаних занатлија, српски живаљ полази у напред и немамо, по свима изгледима, да стрепимо за будућност.

Црквено-школске прилике за последња три деценија нису стајале најбоље. Нарочито је школа много пати-

ла, и то у доба наших страначких борби. Радикална странка у борби автономној, подизала је народу са његовим правом али га је лишавала сваке дужности. Тако је било и код нас и народ овде тражио је само права без дужности. То његово право састојало се, да влада у општини, да до те владе дође дигла се вика на интелигенцију и имућнији staleж која је дотле управљао у цркв. општини, док ове последње нису потисли из управе црквено-школске општине. Око двадесет година, била је управа црквене општине у рукама људи кроз и кроз неспособних за тај посао, и све што је рађено у општини диктирано је из Новог Сада од стране радикалних вођа. После су и саме автономне власти, које бежу у рукама радикала, увидела, да ови људи воде ову имућну општину пропасти те распустиле целу општину и именују један управни одбор који и данас функционира. После двадесет годишње владавине «народа» затекао је управни одбор читав хаос у општини, који ни после трогодишњег напорног рада није у стању да отклони. Нарочито школско питање није било расчишћено, те је претила опасност српским вероисповедним школама. Но сада је и то питање приведено крају, а ево укратко како?

До пре осам година био је овде пол. општине прирез 103%. Из прихода и приреза политична општина издржавала је и школе свих вероисповести. Српских школа има једанајст, других вероисповести 22. Од целокупног приреза Срби су плаћали половину, што је износило преко деведесет хиљада круна. Друге вероисповести плаћали су исто толико, али су имали два пута више школа и учитеља. Зато је уместан био онда предлог дра Ивана Влаховића, да свака вероисповест издржава своје школе и учитеље. Тај предлог лежао је у министарству све до сада и сад је одобрен, сад када су се приходи политичне општине умножили и кад нема општинског приреза! Но Срби се нису збунили. Код њих је девиза: Ко хоће да Србује, мора и жртвава придонашати!»

За издржавање српских вероисповедних школа потребна је свота од 35 хиљада круна. Ту своту створиће Срби овдашњи овако. Сваки Србин плаћа годишње 5% школског приреза по порезној круни. Сваки

брачни пар плаћа 4 круне: удовац и удовица по 2 круне, тако исто девојка и момак који пређу 24 године. Уједно је управни одбор затражио од политичне општине, да се 107 јутара школске земље и компетенција учитељске земље, као и школске зграде, препишу и уступе црквеној општини. Кад би то црквена општина добила, имао би народ још да дода 25 хиљада круна. Овај корак Срба је, баш у данашњим приликама, сваке похвале достојан! Као што видите овде осим права, мора свако имати и дужности, а то је и право! Тако се само може Србовати!

Бечејац.

ШТА ТРЕБА ДА РАДИМО?

Толико се пише и говори о просвећивању народа нашег, али рекли би смо, да се врло мало ради на томе, а сад је време најпогодније зато. Наш српски народ је у овим крајевима земљораднички, он до зиме посвршава све своје послове, те је зими доспешан. Зимско време је најпогодније да се он поучава, просвећује. Па како?

Нема ваљда ни једног места у коме Срби живе, да не постоји земљорадничка задруга и читаоница, а сада се оснивају и Српска Соколска друштва. Где тих установа нема треба их стварати. За то су позвати наши свештеници, учитељи и просвећенији трговци. Наше учитељице свугде треба да оснивају Српске женске задруге. У свима тим установама треба да се држе корисна предавања читају и препоручују за читање добре и корисне књиге. У земљорадничким задругама могла би се држати предавања сваке недеље, јер се сваке недеље купе задругари. Ту би требало поучити задругаре штедни и радњи. Ми знамо, да код нашег народа влада велики раскош у моди код женског света, ту би требало на пут стати. То можемо тако, ако износимо живим примерима зле последице тога раскоша у моди, и то сваке недеље. Тако радећи уверио би се сваки члан земљорадничке задруге, да је раскошна мода права пропаст и да због ње многи и пропадају. Исто тако говорити им о умерености. Одвраћати их од алкохолних пића нарочито од ракије, која се страшно троши баш код нас у Бачкој.

III.

У смислу наших правила у утакмици могу учествовати само певачка друштва, која су чланови Савеза, шта више, за ових је то учествовање обавезно, но може се у изванредном случају извинити. Сваки наш члан дакле нека према својој жељи изабере слободно песму, коју ће у утакмици певати. По тој песми ће певачка друштва бити у три разреда подељена. Први разред, која изабери лаку песму, други разред која изабери средње тешку, и трећи разред која изабери тешку песму. Певачка друштва која нису чланови Савеза, певаће ван утакмице као гости. Како чланови тако и нечланови Савеза могу певати само оригиналну српску песму и композицију.

IV.

На подијум ће бити припуштен само онај певач и певачица, који носи савезну значку. Ову дакле сваки певач и певачица мора набавити о свом трошку. На жељезници и лађи имаће певачи попоуста, а исто тако ће се и до ручак, ручак и вечера по веома умереној цени

рачунати певачима и певачицама у нарочито означеним локалитетима. Стан и послугу добијају певачи и певачице бесплатно, а исто тако је бесплатан улаз за певаче и певачице на свима концертима и осталим забавама.

V.

Да би свечана поворка срп. певачких друштава што импозантнија била, молимо да сва певачка друштва дођу по могућству под својом заставом. Молимо даље она певачка друштва која желе први, други или трећи дан да поје у цркви, да нам то јаве. Тачан распоред славе добиће свако пријављено певачко друштво благовремено.

Браћо певачи!

Још једном Вас срдечно позивамо и братски топло молимо, да се позиву нашем одазовете, општој српској песми у напредак. Очекујући Ваш одговор остајемо У Сомбору (Zombor, Bácska) новембра г. 1913.

Са српским поздравом

Управа Савеза Срп. Певач. Друштва.

Ми топло препоручујемо пажњу свих срп. певачких друштава проглас Савеза за I. певачку славу Срба певача. Наша срп. певачка друштва треба да су свесна о томе да једино од њих и њиховог прегалаштва зависи хоћемо ли моћи једном и на овом пољу народна нам живота доћи до смишљења, организована, систематска рада, дакле до рада озбиљне вредности или ћемо и на даље остати код оне растројености и оног пуког дилетантисма веома проблематичке вредности која данас влада још код велике већине наших певачких друштава. — Нико нама туђ помоћи неће, никад наша певачка друштва неће добити већа полета нити постићи боља и сјајнија успеха у раду свом ако буду само скрштених руку, немоћно чекали неког месију с неба, него ће коракнути у напред и заузети у културном животу народа српског оно видно место које им припада по племенитости њихове истакнуте целије само онда, ако се свом енергијом лате посла, рада и то смишљена и систематска рада. Ова I. певачка сла-

Читати корисне и поучне књиге, нарочито историјске, јер то наш народ воле, а то је и прека потреба, јер је наша српска историја истиснута из наших школа, за то је потребно да се наш народ упозна са својом прошлосту и тим би се учвршћивао у својој српској народности, а тиме би им омилили и српску књигу, те би куповали такве књиге, а свештенику и учитељу пружио би се прилика да му онда препоручи и друге корисне књиге. Против алкохолних пића нарочито би требало говорити на Соколским састанцима омладини нашој. Примерима из живота у месту предочити им зле последице пијанчења, бекријања и картања.

Наше учитељице у женским задругама такође треба да устану против раскоша у моди. Па кад отац и мати буду убеђени да је та претераност у моди право убиство, онда ћемо је лако сузбити. У женским задругама треба да се читају књиге и држе предавања о одгајивању деце, о васпитању и како да родитељи помажу школи и учитељу. О чистоћи у кући, о здравом јелу и пићу. О свему томе имамо ми доста написаних добрих књига, па их треба растуривати у народу. Свештеници, учитељи, учитељице, трговци, треба да натуре свакој српској кући «Привредник» који излази у Загребу, и лист «Здравље» који излази у Београду. Оба су листа не само јефтина него и врло поучна и без њих неби требало да буде ни једна српска кућа. За сиромашне треба да се претплати црквена општина.

Читаонице треба да оснивају књижице, да чланови могу добити добре књиге за читање. Све се то може, кад се хоће, а време је већ да покажемо да хоћемо да и радимо! Зар не видите, да сви око нас одмичу напред, па зар ми да заостанемо?

др. С.

Вести из места.

«Привредник» доноси ову белешку: **Кави су Срби у Бачкој.** Читамо у «Застави», како у Сентомашу, у Бачкој, има неки доктор Lörcincz, како ли се зове, који бије и млати Србе, и људе и децу, већ кога дохвати, и то што може боље. И ако он тако, опет наши Срби, поред два Србина лекара, иду њему, иду том простаку и крвнику, носе му своје новце, зову га кад је ко болестан, и већ тако савијају се око њега. Ми мислимо, да тим Србима тако и треба. Зна тај човек шта ради.

ва ће да буде мерило, које ће нам показати да ли су наша срп. певачка друштва дозрела за такав рад. Ова слава ће онда тек одговорити цели својој и онда тек уродити правим успехом, ако се на њој искупе наша срп. пев. друштва из свих српских крајева дакле из Србије, Црне Горе, Далмације, Босне, Херцеговине, Хрватске, Славоније Угарске и Аустрије. Онда ће она тек да буде снажна манифестација српског културног јединства и онда ће се тек моћи да прикаже српска песма у таквом збору, какав јој приличи. Зато немамо довољно речи, да препоручимо свима нашим певачким друштвима проглас Савеза за 1. певачку славу Срба певача. Молимо их и овде овим путем, да се сви из свих српских крајева у време одазову позиву Савеза, те да скупа сви одамо хвалу и славу српској песми, која нас је — крај свих зала — одржала.

Види он, како треба поступати са тим Србима. Што ти те Србе више удараш, што их више млатиш и гњавиш, они су, као што се види, све покорнији, све мекши и послушнији. Зато нас, ето, туђинци и мамузају. Па нека нас и мамузају, док се свуд не пробуди наш свет, као што се већ на много страна у многоме поправио, па се не да, не попушта, не узмиче ни за стопу од свога.

Забрана лова. Ма да је већ наступило време у којем је забрањено ловити, ипак се нађоше Данчика Кечички, Ђока Гавански и Душан Шегуљев који су прошле среде отишли у лов, те их је полиција ухватила и општинској кући дотерала где су признали да су у лову били. У саоницама нађена су четир зеца, које су том приликом убили.

Против истих учинило је поглаварство пријаву, те ће дотични имати за свој преступ пред судом да одговарају.

Упозоримо, да је забрана лова већ наступила, па да се свако чува од ловљења у забрањено време пошто су за тај преступ прописане строге казне.

Вести са стране.

† **Сима Милутиновић**, трговац из Руме Привредников добротвор и члан Патроната преминуо је 19. јануара (1. фебр.) ове године у Руми у 83. години свога живота. Тело покојника ће се опојати по обреду српске православне цркве 21. јануара (3. фебр.) 1914. год. у 3 сата после подне у Руми, а по томе ће се предати матери земљи. Нека је вечан спомен великом добротвору и лака му црна земља!

Српска забава с игранком у Новом Саду, одржаће се у четвртак 30. јануара (12. фебр.) 1914. године на св. Три Јерарха у Позоришту Дунђерскога. Игранка ће бити у великој дворани хотела «Јелисавете». Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Улазнице се могу добити у књижари «Натошевић» и на дан забаве у вече на каси. Почетак у 8 часова у вече. Распоред забаве: 1. Ст. Бинички: а) «Чујеш душу» . . . б) «Хм» . . . из Селанчица пева мушки осморопев одабраних певача из Београда под хоровађством српског музичара Г. Петра Крстића. 2. «Из моје отаџбине», песма од Жарка Лазаревића, декламује сам писац. 3. «Културно Јединство Срба и Хрвата», предавање држи Г. прота Јован Храниловић. 4. Ст. Христић: «Булбул пева», уз пратњу гласовира Гђа Тода Арсенивић члан Кр. Срп. Нар. Позоришта у Београду. На гласовиру је прати Г. Петар Крстић. 7. И. Бајић: «Мој дилбере», уз пратњу гласовира пева г. Ђорђе Гајин, коровођа пев. друштва «Невена». 8. Петар Крстић: «Потпури из српских народних песама», пева мушки осморопев одабраних певача из Београда под хоровађством самога композитора. За време одмора певаће уз гусле Сава Дотлић.

Женски свет.

Шта вреди један муж? Американске жене поучавају европкиње, којим се начином најлакше може опростити несносног мужа, без да се троши на развод брака.

У Цинцинату живи једна весела, лепа а при том још млада жена Г. Мансфилд, која није нашла срећу у брачном животу, јер јој се муж радије забављао у друштву других женскиња, него са својом женом, и због тога је дошло до развода брака. Али штедљива Мансфилд хтела је на јефттини начин да се опрости свога мужа и изда овај оглас у новинама: «Младим и старијим девојкама, које би имале вољу да се удају јављам, да ћу да раскрстим брак. Пошто пак хоћу да избегнем непријатности бракоразводне парнице, вољна сам мога мужа, од 45 година, заинтересованима, које би имале вољу за њега поћи, уступити за 5000 круна. Годишњи приход мога мужа износи 20 хиљада круна, врло је вредан трговац, не пије и не карта се.» — Други дан је већ изишао један чланак из пера једне даме, која држи да се неће наћи ни једна . . . ћурка, која би платила 5000 круна за мужа, који не вреди ни 200 круна. Овај чланак је изазвао велико негодовање код мужева због чега се изроди читава полемика. Један новинар отиде господину Мансфилду и упита га за мишљење о огласу његове госпође. Мансфилд му одговори, да се потпуно слаже са огласом своје жене, а уверења је, да што је муж старији више вреди, и дао је новинару ову тарифу:

Од 25—30 година вредност мужа је 3000 круна.	
• 30—40 •	• 4000 •
• 40—50 •	• 5000 •
• 50—60 •	• 7000 •

Када је новинар ову тарифу објавио, већина мужева била је са њом задовољна, али је опет код женских била врло слаба прођа старијих мужева, оне држе да би тарифа требала да је са свим обратна:

Разно.

Академија робијаша. У једној колонији осуђеника у северном Сибиру постоји једна јединствена Академија, какве нема у свету. Осамдесет студената, који су ради свога учешћа у руској револуцији г. 1905/6. експортирани у Сибир на издржавање казне, основали су неку врсту научног института, који је последњих година показао лепе резултате, вредне пажње. Циљ ове академије, која је основана на солидним и научним принципима, јесте истраживање и проучавање острва, која леже северно од Сибира. Институт спрема припремне послове, а затим ће са дозволом генералног гувернера приређивати испитивачка путовања. Тога ради, што су стекли извесних заслуга за успешност неких таквих путовања, — добили су студенти ослобођење од т. зв. присилних радова, и осим тога добили су и иначе, колико је то могућно друге слободе. Три славне експедиције, које су на предлог руске владе одаслате, да истражују Нову Земљу, свршиле су свој посао са великим успехом, само за то што су им ови студенти робијаша у својој Академији спремили сав потребни материјал. И она знаменита експедиција у Крестовском затону, која је показала врло важне резултате, изведена је само од ових студената робијаша. Један већи део осуђеника, који су своју казну издржали, остали су да и даље раде у институту.

Једном члану ове Академије, што је велика част за револуционарца у Русији, одређена је помоћ из државних средстава, да може штампати дело о попису северних племена у Сибиру за време Катарине II. И на техничком пољу радио је институт са успехом. Неколико његових чланова извели су грађење електричног трамваја у Архангелску.

Шала.

— Чика-Мија дошао после поноћи добро наквашен кући, а стрина Јеца га дочека са речима: Срам те било! Опет си кући пијан дошао!
— Не лажи! Нисам ја дошао, него су ме донели!

— Кад су била златна времена?
— Кад се није знало за злато!

Репертоар Срп. Нар. Позор.
од 8 до 13 фебруара о. г.

Понедељак 9. о. м. „Свет“ Комад у 4 чина.
Уторак 10. о. м. „У балчану мача“ Драма у 3 чина.

П. н.

Част ми је п. грађанству учтиво известити, да ми је стигла Србијанска „Буковичка“ вода која је због пријатног укуса свуда обљубљена.

Ни једна кућа не треба да је без Буковичке воде. Ко купи више флаша попушта дајем.

С поштовањем
Душан М. Димитријевић
гостионичар.
СЕНТОМАШ.

Среда 11. о. м. „Наши сељани“ Позоришна игра у 3 чина.
Петак 13. о. м. „Мала чоколадарна“ Шаљива игра у 4 чина.

Јаван рачун.

За Г. Л. Николића прилоге су дали по К 20 Марија Дунђерска рођ. пл. Николић; по К 10, Лазар Дунђерски; по К 5, Зорка Дунђерска, Паја Добановачки, Милева Дунђерски, Браћа Гавански и Алексијевић и Исидор Иванчић; по К 4, Лаза Гавански; по К 3, Милица Гавански; по К 2, Исидор пл. Николић, Др. Тоша Николић, Манојловић и другови, Привредна Банка, Вељко Загорица, Исидор пл. Николић млађи; по К 1, Нестор Дунђерски Коста Стричевић Нићин, Тоша Хаџић, Н. Н. Др. Момир Павловић, Сава Кишдобрански, Никола Гавански и Тоша пл. Николић. Свега 80 круна, која је свота поштанском упутницом на одређен наслов послата.

Нека је велика хвала свима поштованим прилагачима на њеном племенитом одзиву.
Сентомаш, 3-ег фебруара 1914.
Исидор Иванчић.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Половине године прошло је од како излази нам лист »Сентомашанин«. Преплату ваља слати »Уредништву« овога листа, или г. Милану Бошњаквићу трговцу у месту. Цена је на челу листа.

Молимо поштоване претплатнике да изволе подмирити досадању преплату, и на даље да је обнове.

Ми смо нашим листом гледали, да задовољимо наше поштоване читаоце, увек смо заступали опште интересе, па и у будуће држаћемо се тога правца.

Наше мештанске прилике ће мо износити увек стварно, и о њима јавно расправљати без пристрасности.

Уредништво.

Фридрих Ремењи, зубар.

П. Н.

Част ми је до повољног знања ставити да сам свој зубарски атеље у Сентомашу у бившој кући Шаце Манојловића а сад Раде Мудринског отворио и у том се положају налазим да у зубарским пословима и највишим захтевима задоста учинити могу као:

Пуњење зуба са златом, платина, amalgam, или зубима одговарајућег порцелана.	Поједине зубе или пак, цео ред без непца, од злата, платине, или од порцелана.	Одстрањење зубног камена, чишћење зуба, као и поправке истих.
---	---	--

Влачење зуба и корена без бола.

Седамнајсто годишња пракса, за које сам време у Будимпешти и Коложвару код најславнијих зубара и професора као асистент провео, даље с обзиром на то, да сам свој атеље снабдео са најсавршенијим справама пружају подпуну гаранцију да сам у стању и највишим захтевима задоста учинити.

С особитим поштовањем
Фридрих Ремењи
испитани зубар.

Прва српска радња готових мушких, женских, дечјих одела и мушких шешира

БРАЋА РАДУЛОВИЋ
РАДЊЕ:

Сомбор.-Ст.-Бечеј.-Т.-Ковин.

НАРОДНА КРЕДИТНА БАНКА

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

У СЕНТОМАШУ.

У КУЋИ г. БОРБА БЕКИЋА.

Прима улоге на штедњу и укамаћује са 5½% веће и сталне улоге по 6%
Издаје хипотекарне зајмове на непокретности куће и земље.

Штампарија Световара Маринкова у Сентомашу.